קו יק.

אני רוצה להביע את מחאתי הנמרצת על העמדתו של אסף חפץ לדין מישמעתי.

אינו מתייחס לפרט זה או אחר של הפרשה. אני מתייחס לצד העקרוני ביותר: תפקידו של משרת־הציבור כלפי הציבור שהוא אמור לשרת אותו.

אסף חפץ נאשם במסירת מידע לציבור, באמצעות כלי־התיקשורת. מאשימיו טוענים שזוהי עבירה, והת־כוונו להעמידו לדין פלילי. היועץ המישפטי לממשלה אמנם קבע כי אין מקום להעמדתו לדין פלילי, אך הורה להעמידו לדין מישמעתי. כלומר: יש כאן לכאורה עבירה מישמעתית.

אני רוצה לחלוק על כך בפה מלא. התפיסה הזאת טומנת בחובה סכנה חמורה ביתר לדמוקרטיה הישראלית.

„משהו דפוק מאוד!"

על סי התצהיר שהגיש המפכ"ל, אריה איבצן, לבית־המישפט הגבוה לצדק, דיבר חפץ עם עיתונאים על

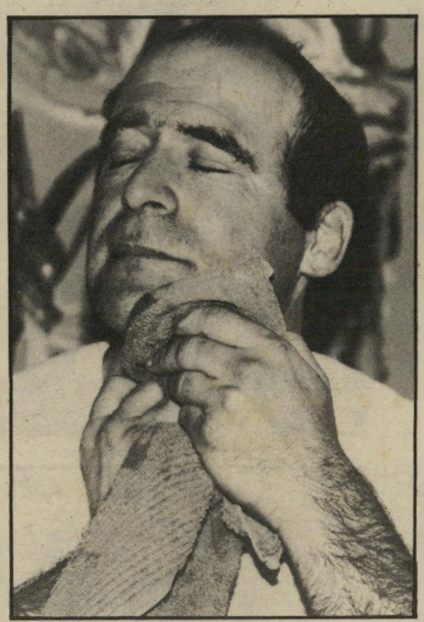

קצין־מודח חפץ
„דבילים... דגנרטים..."

הכישלון החמור של המישטרה בפרשת „מחתרת ליפתא". אסף חפץ אינו נאשם, כנראה, במסירת עצם המידע על הכישלון. יתכן שמישהו חושד בו שעשה גם זאת, אך לכך אין אף הוכחות־לכאורה. לכתב מעריב נודע בדרך משלו כי בידי מישטרת תל־אביב היה מידע מודיעיני מפורט על כך שיש בליפתא מחתרת הזוממת לפוצץ את כיפת־הסלע ומיסגד אל־אקצה — אחד משלושת האתרים המקודשים ביותר לאיסלאם בעולם. מישטרת תל־אביב העבירה את המידע למישטרת ירושלים. אך זו לא טיפלה בו במשך זמן רב — זמן שבו יכלו חברי־המחתרת לפוצץ את שני המיבנים המקודשים ולגרום לתוצאות נוראות — התקוממות של מוסלמים בישראל ובשטחים הכבושים, התפרצות של מחאה אצל 800 מיליון המוסלמים בעולם, נזק בל־ישוער ליחסי־החוץ ולתדמית של ישראל בעולם.

אין זה כישלון קטן. זהו כישלון מונומנטלי, שהיתה בו סכנה מוחשית לביטחון המדינה ולמעמדה.

אחרי שמידע זה פורסם בעיתונות, פנו כמה עיתונאים לחפץ, מפקד המרור המרכזי (הבולשת) של מישטרת מחוז תל־אביב, וזה ניהל עימם שיחות בטלפון.

לפי תמליל השיחות שצותתו בחשאי, לפי פקודת המפכ"ל, התבטא חפץ בשיחות אלה בסיגנון צברי חופשי ביותר. למשל: „המערכת הזאת לא יכולה לתפקד. עכשיו יש כזאת פאשלה נוראית. יש להם מידע מדוייק עוד מלפני שנה על שמות ומקומות ונשק וחומרי־נפץ, ומה שהם מתכוונים לעשות. אז יאללה, דגנרטים! מפוצצים להם בתי־תפילה על הר־הבית! ג'יהאד עוד יהיה פה... (מישטרת) תל־אביב בסדר. גם המטה הארצי בסדר. וגם המטה הדרומי... ירושלים, שמה משהו רפוק, חמור מאוד... הם נותנים לדבילים לנהל את העניינים!"

הוא אמר גם דברים בלתי־מחמיאים על השר יוסף בורג והמפכ"ל, בנוסח: „אתה מבין: מתחיל הסיפור הזה עם אברושמי (החשוד ברצח אמיל גרינצווייג) ועושים הצלחות מדבר מיקרי, והשר בורג מציין את צוות־החקירה שפיענח (את הפרשה) כמו שרלוק הולמס, שהיה מתבייש על ידם. חבורת דבילים... (בעניין הר־הבית) המחשב הקליט את הכל ואירגן את הכל, ואת הידיעה היחידה הרצינית לא הכניסו בפנים!" וכן הלאה.

אפשר להתווכח על הסיגנון. אולי אין זה נאה לקרוא לשר ולמפכ"ל בשם דבילים, אפילו בשיחה פרטית. אבל לא זהו העיקר.

השאלה האמיתית היא: האם מותר לקצין־מישטרה בכיר, האחראי לענייני־ביצוע חשובים, למסור לציבור את דעתו על מהלך הדברים, לבקר כישלונות ולמסור מידע שאינו נוגע לפרטים של חקירות, אלא להבנת המצב?

אין ויכוח על כך שגוף ביצועי כמו המישטרה צריך לשמור בסוד את מהלך חקירותיו ופרטיהן, מאחר שגילוי סודות כאלה יכול לחבל בהמשך הפעולה. אך בשיחות אלה של חפץ אין גילוי של פרטים כאלה. מה שיש כאן הוא הבעת־דיעה על עובדות ידועות, ביקורת חריפה על צורת־התיפקוד של המישטרה.

אני טוען שבחברה דמוקרטית אסור שתהיה הגבלה על קצין־מישטרה להביע דיעה כזאת, בשיחות חופשיות עם עיתונאים, כשאינן בבחינת הודעות לציטוט.

ארחיק לכת ואטען כי הבעת דיעה כזאת היא חובתו של קצין אחראי במדינה הדמוקרטית, ושהוא מועל בתפקידו אם אינו עושה זאת. כי ללא הערכות של המומחים, איך יכולים העיתונאים והציבור להבין מה מתרחש?

בדרך אל מישטרה טוטאליטרית

הבה ננתח את המיקרה הזה לגופו:

אין ספק שהיה כאן כישלון חרוץ של המנגנון המישטרתי (ולא חשוב לי, כרגע, מי בדיוק היה אשם בכך.)

אין ספק שכישלון זה יכול היה להביא למדינה נזק שלא־יתואר.

יש ספק לגבי הסיבה. במיקרה הטוב ביותר, היה כאן כישלון שבשגגה, ובמיקרה הרע ביותר האמין מישהו כי השילטון אינו מעוניין בגילוי המחתרת הלאומנית־דתית, ושעל כן יש לגנוז כל מידע שיביא לכך.

במיקרה הראשון, חייב הציבור לדעת את האמת כדי להפעיל את הלחץ הציבורי הדרוש לרפורמה יסודית, פרסונלית ונוהלית, של שיטות המישטרה. במיקרה השני, חייב הציבור להסיק מסקנות חמורות הרבה יותר — ביום־הבחירות.

כך או כך, הציבור ח י י ב ל ד ע ת. אסור בשום פנים להניח למנגנון המישטרתי, שיש לו השפעה עצומה על חיינו, המסוגל לגרום לנו עוולות נוראים, היכול לסכן את ביטחון המדינה — לפעול במחשכים ולהתבצר אחרי חומות של סודיות. בשום פנים ואופן אין להשלים עם מצב שבו השר האחראי, המפכ"ל או המשרתים של שניהם יוכלו לסגור את ברזי המידע לציבור. תמיד תימצאנה אמתלות משכנעות־כביכול להצדקת ההשתקה. אולם הסיבה העיקרית היא תמיד הגנה עצמית של פוליטיקאים וביורוקראטים מפני הביקורת.

מישטרה יעילה? בהחלט! היא דרושה. סודיות מיבצעית במישטרה? בוודאי! מישמעת סבירה? בוודאי! אך לא מישטרה עטופת־סודיות, מחוסנת מפני כל ביקורת עניינית, כפי שהיא קיימת במדינות טוטאליטריות ו/או מושחתות.

אנחנו רוצים במישטרה פתוחה. הדמוקרטיה זקוקה לזרם חופשי של מידע בלתי־סודי בין המישטרה והציבור. קצין־המישטרה במישטר הדמוקרטי צריך להיות אדם פתוח לציבור, אדם הזכאי להשמיע את דיעותיו ולמתוח ביקורת באוזני עיתונאים בשיחות פרטיות, כדי לאפשר לציבור, באמצעות העיתונות, להעריך את המתרחש ולגבש לעצמו דיעה על טיבה, יעילותה ומוסריותה של המישטרה, ועל רמתם של כל העומדים בראשה.

על ביטויים כמו „דבילים" ו„דגנרטים" אפשר לוותר. אין ספק שהם יכולים להרגיז את האנשים שאליהם הכוונה. מותר להם לנזוף בפקוד המשמיע ביטויים כאלה (אם כי נשאלת השאלה אם מותר לעשות זאת כאשר נודעים הדברים באמצעות ציתות חשאי.) אך לתבוע את האדם לדין מישמעתי, כאילו היתה עצם השיחה החופשית עם עיתונאים בגדר עבירה — זוהי שערורייה בעיני.

זהו הצעד הראשון (ואולי לא הראשון) בדרך אל מישטרה טוטאליטרית.

בחברה הדמוקרטית, המישטרה א־נה עומדת מ ע ל לציבור. היא צריכה לשרת את הציבור ולעמוד לביקורתו היומיומית. המגע עם הציבור באמצעות כלי־התיקשורת אינו יכול להיות בגדר עבירה.

מלכה רוזנשטיין לא נעצרה

העולם הזה לא היסס במהלך השנים להילחם ולחשוף תופעות חברתיות בלי מורא ובלי משוא־פנים, חשף והתריע, האיר וגילה חריגות שהתגלו לו. העובדה ששמם של ראשי מדינה וחברה שורבבו בפרשות לא היווה גורם מרתיע או ממתן. במיקרים נדירים חלה טעות מצערת ומביכה, ומעולם לא היסס העולם הזה להודות בטעות כזאת, להתנצל על פגיעה שפגע ולתקן את הטעון תיקון.

טעות מביכה כזאת אירעה בגליון האחרון, והננו מתנצלים ומביעים את צערנו על שכך קרה.

במיסגרת התחקיר לקראת כתיבת הכתבה, העוסקת במאסרים ובגילויים האחרונים בפרשת ההברחות מהארץ, שבהם עוסקת מחלקתו של תת־ניצב בנימין זיגל, נתקלנו בשמה של מלכה רוזנשטיין.

עתה מסתבר לנו ששמה של מלכה רוזנשטיין ושל בעלה, עורך־הדין אמנון רוזנשטיין, שורבבו לפרשה ללא בסיס עובדתי כלשהו, וכי מלכה רוזנשטיין לא נעצרה ולא נחקרה על־ידי חוקרי המישטרה, וממילא לא שוחררה בערבות.

אנו מצטערים צער רב על עוגמת־הנפש שנגרמה למלכה רוזנשטיין ולבני־מישפחתה, ושמחים לקבוע ששמה נקשר לפרשה רק בשל טעות אנושית.

בנסיון לשחזר את הידיעות שבגללן הוטעינו, נראה לנו ששמה נכרך בחקירות בשל ביקוריה התכופים וראגתה לאחיה, שהיה עצור בידי המישטרה וששוחרר בינתיים. מעצרו עורר את תרהמתה, והיא וכנראה־מישפחתה ניסו ככל יכולתם לעזור לו בשעות קשות אלה. אווירת הסודיות שאפפה את החקירה היא שהובילה את מודיעינו להנחה המוטעית שמלכה רוזנשטיין מעורבת אף היא במהלך החקירה, ועל כן אלפי סליחות והתנצלות העולם הזה.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

הגיעו:
תיקי אביב 84'!
במבחר עצום
בשלל גוונים ודגמים!
מעור, סקאי, מקש צבעוני ורגיל
וקשת רחבה של תיקי בד
והכל
במחירים מפתיעים
מקבלים את האביב עם ארנק/תיק מבית
צנטנר
רח' פינסקר 4 ק"ב, תל־אביב